

протођакон др Драган Протић

СКРАЂЕНО ПИСАЊЕ РЕЧИ

Тетраграм Ј Х В Х је старојеврејско скрађено написано име Боже Ј А Х В Е (Х) и то је првобитна, најстарија скрађеница која се састоји од четири слова. За скрађивање имена Бождег Грци су морали употребити две речи $\text{Κυριος Θεος} - \text{Κς θς}$, старословенски ГѢ БѢ .

Из грчког правописа потиче начин скрађеног писања одређених речи који налазимо у читавој писмености на црквенословенском језику у ширем смислу. Треба разликовати, уопште, две врсте скрађеница како у црквенословенском, тако и у савременом правопису: контракцију и суспензију. У првом случају изоставља се средина речи, нпр. др (доктор) и гђа (госпођа), а у другом се задржава само почетак речи, нпр. г. (господин), еп. (епископ), проф. (професор). И скрађенице типа СПЦ (Српска православна црква) и АЕМ (архиепископ и митрополит) настале су суспензијом. То се односи и на натпис на Христовом крсту, на црквенословенском језику **І.Н.Ц.І.** (Исус Назарећанин цар јудејски). На грчком се натпис зове τιτλος , па отуда црквенословенски **ТИТЛА**. Иначе сам натпис на крсту није обележен никаквим знаком.

Титла је надредни знак којим се обележавају скрађенице у црквенословенском правопису типа др или гђа у нашем савременом правопису, по коме се, међутим, те скрађенице не обележавају никаквим знаком. У црквенословенском правопису се скрађују, углавном, речи које означавају сакралне појмове. Знак за скрађивање има исту функцију као ореол тј. означава светост носиоца дотичног имена. Некада се сакралне речи у писању нису скрађивале из практичних разлога (уштеде писаћег материјала и времена), него из традиционалних, чисто религиозних и етичких обзира. То скрађивање се још у грчкој средњовековној писмености првобитно примењивало само на одређени број речи, њих 15 (петнаест), Бог, Господ, Давид, Дух, Израил, Исус Христос, Јерусалим, крст, Мати, небо, Отац, Син, Спаситељ и човек. Доцније се проширио број речи које су се писале скрађено и то не само оне које су биле сакралног, него и профаног значења.

У црквенословенском правопису скрађеница треба да има најмање три слова. При скрађивању се, углавном, изостављају самогласничка слова. Изнад тросложних скрађеница титла стоји на средњем слову, односно на другом од почетка, нпр. **БГѢ** (БГЪ), а у осталим случајевима по правилу стоји, такође, на другом слову од почетка, нпр. **БГѢМЪ** (БГОМЪ), **МѢНѢ** (МЋЧЕНИКЪ), **МЛѢВА** (МОЛИТВА).

М
мръ, мрость, мать, мрдіе, матына, мѣтва, мѣи, мѣрь,
мѣеродѣкстеннаа, мрїа, мѣнкъ, мѣнца, мѣць; младаѣць, мѣнць, мѣнць,
мѣднень, мѣденства, мѣмса, мѣтель, многобѣтнїи, монашки

Н
нѣо, нѣнїи, нѣшъ, нѣѣ, нѣа, нѣвїю, нѣвѣткеннїа, начѣтанїе,
небеполѣчнїхъ

О
оѣць, оѣчь, оѣчество, оѣческѣ, оѣслы, оѣжнїхъ

П
премрость, прѣоаъ, прѣбенъ, прѣнъ, прѣнъ, прѣрокъ, прѣтеча, прѣш,
прѣдовнїи, пѣтъ, пѣнїа, пожршвїюса, прѣштвїе, прѣѣе, прѣнїи,
прѣпрестоальнїцы

Р
рѣтко, рѣжтво, рѣжтво, рѣжвенъ, равнѣтна

С
сѣъ, сѣнїи, сѣитель, сѣль, сѣъ, сѣслитель, сѣслъ, сѣеннїкъ; сѣнце, сѣнцео
срѣшв, срѣце, срѣце, стръ, смѣръ, смѣртнїи, свѣтко, срѣскаа цѣковь,
старѣнїхъ, сокрѣнїше, содрѣжанїе

Т
тѣца, тѣченъ, тѣческїмъ, торжѣветъ, тѣрдѣ

У
уѣтѣль, уѣчнїкъ, уѣчнїцы, уѣчнїес, уѣсрдѣш, уѣблжнїи

Х
хѣтосъ, хѣтовъ, хѣтїаннїхъ, хѣтїаннї, хѣдожтво

Ц
цѣрь, цѣрїца, цѣковь, цѣтво, цѣтвїе, цѣкїи, цѣкое

Ч
чѣкъ, чѣвѣкъ, чѣчь, чѣческїи, чѣть, чѣтенъ, чѣнїи, чѣнїи

Щ
щѣаеа, щѣнїи

protođakon dr Dragan Protić

ABBREVIATION OF WORDS

The Author speaks of abbreviating words in the Church-Slavonic Language, and gives a short alphabetic overview of abbreviations.